

शिक्षण हक्क अधिनियमानुसार दुर्बल व वंचित घटकाकरिता २५ टक्के ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया प्रभावीपणे राबविणे बाबत सुधारित कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : आरटीई-२०१७/प्र.क्र. ३१५/एस.डी-१

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

दिनांक : १६ जानेवारी, २०१८

संदर्भ:-

- १) केंद्र शासनाची अधिसूचना दिनांक २७/८/२००९
- २) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, अधिसूचना क्रमांक पीआरई २०१०/प्र.क्र. २१२(बी)/पीई-१, दिनांक ११/१०/२०११
- ३) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, अधिसूचना क्रमांक पीआरई २०१२/प्र.क्र. ११२/पीई-१, दिनांक १५/०३/२०१३
- ४) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, अधिसूचना क्रमांक पीआरई २०१४/प्र.क्र.४५/पीई-१, दिनांक १५/०५/२०१४.
- ५) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : आरटीई-२०१६/प्र.क्र.४१५/एस.डी-१ दिनांक १० जानेवारी, २०१७.

प्रस्तावना:-

बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ राज्यामध्ये दिनांक १ एप्रिल, २०१० पासून अंमलात आला आहे. सदर अधिनियमांतर्गत शासन अधिसूचना दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०११ अन्वये तयार केलेले नियम लागू करण्यात आलेले आहेत. बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९ ची राज्यात प्रभावी अंमलबजावणी होण्याकरिता वेळोवेळी शासन निर्णय व अधिसूचना निर्गमित करण्यात आलेले आहेत.

२. बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ मधील कलम १२ (१) (सी) नुसार दुर्बल व वंचित घटकातील बालकांना खाजगी विना अनुदानित व खाजगी कायम विना अनुदानित शाळांमध्ये (Private unaided non-minority schools, Private Permanent unaided non-minority Schools) किमान २५ टक्के प्रवेश राखीव ठेवण्याची तरतूद आहे. तसेच अशा प्रवेशित बालकांच्या प्राथमिक शिक्षणाच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याची तरतूद आहे. दिनांक १५ मार्च, २०१३ च्या शासन अधिसूचनेन्वये २५ टक्के प्रवेशाबद्दलचे नियम व याबाबतची कार्यपद्धती विहित केलेली असून दिनांक १५ मे, २०१४ च्या अधिसूचनेन्वये ऑनलाईन प्रवेश पद्धतीने करावयाची कार्यपद्धती विहित केलेली आहे. उपरोक्त अधिसूचनेच्या अनुषंगाने शासन निर्णय दि.१० जानेवारी, २०१७ अन्वये शैक्षणिक वर्ष

२०१७-१८ याकरिता २५ टक्के जागांवर Online प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात आली होती. सदर प्रवेश प्रक्रिये संदर्भात प्राप्त झालेल्या सूचना विचारात घेऊन व या संदर्भातील बैठकीतील निर्णयानुसार शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून २५ टक्के प्रवेश प्रक्रिया सुधारित करण्याचे प्रस्तावित आहे. याबाबतचा शासन निर्णय खालीलप्रमाणे आहे.

शासन निर्णय:-

शिक्षण हक्क अधिनियमातर्गत २५ टक्के प्रवेश प्रक्रिया संपूर्ण राज्यात ऑनलाईन पद्धतीने खालील प्रमाणे राबविण्यात यावी.

अ) प्रवेश प्रक्रिया प्रसिध्द करण्याबाबत -

१. सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी त्यांच्या अधिकार क्षेत्रात येणाऱ्या २५ टक्के प्रवेशाकरिता पात्र असणाऱ्या शाळांची यादी प्रथमतः निश्चित करावी. तसेच या शाळांची यादी व संपूर्ण ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेचा कालावधीनिहाय तपशील स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये बातमीद्वारे जाहीर करावा.

२. २५ टक्के ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेस पात्र असणाऱ्या सर्व शाळांनी या प्रवेश प्रक्रियेत सहभागी होणे अनिवार्य राहिल. २५ टक्के ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेस पात्र असणाऱ्या सर्व शाळांनी २५ टक्के प्रवेशाबाबतच्या माहितीचा फलक शाळेच्या दर्शनी भागात नागरिकांना सहज दिसेल अशा पद्धतीने लावावा. या माहितीच्या फलकावर (२५% प्रवेशाकरीता असणारी वेबसाईट) ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेचा कालावधी, प्रवेशाकरिता आवश्यक कागदपत्रे व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी दिलेल्या सूचनांप्रमाणे आवश्यक माहितीचा समावेश असावा.

३. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी त्यांच्या क्षेत्राखत्यारित येणाऱ्या ग्रामपंचायती, पंचायत समित्या, जिल्हापरिषदा, महानगर पालिका यांच्याशी संबंधित अधिकाऱ्यांना प्रवेश प्रक्रियेची संपूर्ण माहिती नागरिकांपर्यंत पोहोचविण्याबाबत सूचना द्याव्यात व ग्रामपंचायत, पंचायत समिती, जिल्हापरिषद, महानगर पालिका यांच्या अधिकृत नोटीस बोर्डावर प्रवेश प्रक्रियेची संपूर्ण माहिती प्रसिध्द होईल याची दक्षता घ्यावी. तसेच महत्वाच्या ठिकाणी २५ टक्के प्रवेशाबाबतची माहिती देणारे भिक्तीपत्रके / बॅनर लावण्यात यावेत. त्यामध्ये प्रवेशासाठी आवश्यक लागणारी कागदपत्रे, प्रवेशाचे वेळापत्रक, मदत केंद्रांची नावे तसेच शाळानिहाय इयत्ता १ ली किंवा पूर्व प्राथमिक वर्गातील प्रवेश क्षमतेच्या २५ टक्के प्रवेशांतर्गत उपलब्ध होणाऱ्या जागासंदर्भात सविस्तर माहिती असावी. तसेच शालेय शिक्षण विभागाच्या पोर्टलवर माहिती अपलोड करावी. तसेच video clip तयार करून पोर्टलवर/यु-ट्युबवर टाकावी.

४. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी या संदर्भात वेळोवेळी पत्रकार परिषदा घेवून आवश्यक माहिती सर्वांना द्यावी व याबदलची संबंधित घटकांमध्ये जागृती करावी.

आ) प्रवेश प्रक्रियेकरिता नियोजित कालावधी, शाळा नोंदणी व प्रशिक्षण :

१. सन २०१८-१९ पासून दरवर्षी प्रवेश प्रक्रिया ही जानेवारी पासून सुरु करुन एप्रिल अखेरपर्यंत पार पाडण्यात यावी. प्रवेश प्रक्रियेचे वेळापत्रक परिशिष्ट “अ” प्रमाणे राहिल. सदर वेळापत्रकामध्ये शिक्षण संचालक (प्राथमिक) हे प्रवेश प्रक्रियेचा आढावा घेऊन आवश्यकते प्रमाणे बदल करु शकतील.

२. शाळा नोंदणी करण्यासाठी किमान १० दिवसांचा कालावधी देण्यात यावा. २५ टक्के प्रवेश प्रक्रिया लागू असलेल्या सर्व पात्र शाळांनी याकरिता नोंदणी करणे बंधनकारक आहे. या शाळांनी अधिनियमातील १२(1)(c) नुसार तसेच दिनांक २१ जानेवारी, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार संबंधित शाळेने २५ टक्के प्रवेशाकरिता प्रवेश स्तर (Entry Level) नोंदवावेत. प्रवेशस्तर (Entry Level) शाळेने ठरवावा. तथापि, पूर्व प्राथमिक वर्गातील २५ टक्के प्रवेशाकरिता आर्थिक परतावा शासनाकडून अनुज्ञेय असणार नाही.

३. शाळा नोंदणीबाबत शाळा प्रमुख व संबंधित अधिकारी यांचे प्रशिक्षण, मदत केंद्रांमार्फत घेण्यात यावे. शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांनी राज्यातील जिल्हानिहाय मदत केंद्रांची यादी संबंधित शिक्षणाधिकारी (प्राथ.) यांच्या स्तरावरून जाहीर करावी. प्रवेश प्रक्रियेदरम्यान शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी अधिनस्त क्षेत्रात पुरेशा मदत / सहाय्य केंद्रांची स्थापना करावी.

४. पालकांना ऑनलाईन अर्ज करताना येणाऱ्या समस्या तसेच शाळांना ऑनलाईन नोंदणी करताना येणाऱ्या समस्या विचारात घेवून त्यावर आधारित प्रशिक्षणाचे नियोजन करावे. या करिता छोटे व्हीडिओज किंवा पोर्टलवर मराठीमध्ये सूचना उपलब्ध करुन द्याव्यात.

५. ऑनलाईन प्रक्रियेत शाळेने केलेल्या नोंदणीची पडताळणी संबंधित शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी करावी. ज्या शाळा २५ टक्के प्रवेशाकरिता पात्र आहेत परंतु नोंदणी करत नाहीत किंवा Entry Level स्तरावरील एकूण प्रवेश क्षमतेच्या २५ टक्के जागा उपलब्ध करुन देत नाहीत, अशा शाळांना शिक्षणाधिकारी (प्राथ.) यांनी तात्काळ नियमाप्रमाणे कायदेशीर कारवाई करण्याबाबत/शाळेची मान्यता काढण्याबाबत नोटीसा द्याव्यात. ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेत लॉटरीद्वारे प्रवेश मिळालेल्या विद्यार्थ्याला शाळा प्रशासनाने प्रवेश नाकारल्या प्रकरणी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी तपासणी करावी व शाळा प्रशासन हेतू पुरस्पर प्रवेश नाकारल्याचे आढळल्यास नियमाप्रमाणे शाळा मान्यता काढण्याची कार्यवाही करावी.

६. ऑनलाईन प्रवेश अर्ज भरण्याची प्रक्रिया प्रतिवर्षी जानेवारीमध्ये सुरु करुन सर्व फेच्या एप्रिल अखेर पूर्ण कराव्यात. मुलांच्या ऑनलाईन प्रवेशाबाबतचे संदेश (निवड झालेल्या/निवड न झालेल्या मुलांबाबत) विहित वेळेत पालकांना दिले जातील याबाबत योग्य ती खबरदारी घ्यावी. जेणेकरुन विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होणार नाही.

इ) २५ टक्के प्रवेशा करिता आवश्यक कागदपत्रे व इतर बाबी :

१. दिनांक १५ मार्च २०१३ च्या अधिसूचनेत नमूद केल्याप्रमाणे प्रवेशासाठी आवश्यक असणारी कागदपत्रे पुढीलप्रमाणे राहतील.

- i) जन्माचे प्रमाणपत्र व वास्तव्याचा पुरावा (अनिवार्य). (भाडे तत्वावर राहणाऱ्या पालकांच्या बाबतीत दुय्यम निबंधक कार्यालयाचा नोंदणीकृत भाडेकरारनाम्याची प्रत आवश्यक) (सर्व घटकांना अनिवार्य)
- ii) सामाजिक वंचित घटक (पालकांचा / बालकांचा जातीचा दाखला व अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र अनिवार्य) (परराज्यातील जातीचे प्रमाणपत्र ग्राह्य धरण्यात येणार नाहीत.)
- iii) आर्थिक दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांच्या पालकांचा उत्पन्नाचा दाखला (उत्पन्नाचा दाखला रु. १ लाखापेक्षा कमी उत्पन्न)

RTE २५ % Online प्रवेश प्रक्रिये अंतर्गत घटस्फोटित महिला/विधवा महिला यांची बालके, अनाथ बालके व दिव्यांग बालके यांच्या बाबत पुढील कागदपत्रे आवश्यक राहतील.

- १) **घटस्फोटित महिला** - १. न्यायालयाचा निर्णय २. घटस्फोटित महिलेचा/बालकाच्या आईचा रहिवाशी पुरावा ३. बालक वंचित गटातील असल्यास बालकाचे किंवा त्याच्या वडिलांचे जातीचे प्रमाणपत्र व बालक आर्थिक दुर्बल घटकातील असल्यास तर बालकाच्या आईचा उत्पन्नाचा दाखला.
- २) **न्यायप्रविष्ट असलेल्या घटस्फोटा प्रकरणातील महिला** - १. प्रकरण न्यायप्रविष्ट असल्याचा पुरावा. २. घटस्फोट प्रकरण न्यायप्रविष्ट असलेल्या महिलेचा/बालकाच्या आईचा रहिवाशी पुरावा ३. बालक वंचित गटातील असल्यास बालकाचे किंवा त्याच्या वडिलांचे जातीचे प्रमाणपत्र व बालक आर्थिक दुर्बल घटकातील असल्यास तर बालकाच्या आईचा उत्पन्नाचा दाखला.
- ३) **विधवा महिला** - १. पतीचे मृत्यू प्रमाणपत्र. २. विधवा महिलेचा/ बालकाच्या आईचा रहिवाशी पुरावा ३. बालक वंचित गटातील असल्यास बालकाचे किंवा त्याच्या वडिलांचे जातीचे प्रमाणपत्र व बालक आर्थिक दुर्बल घटकातील असल्यास तर बालकाच्या आईचा उत्पन्नाचा दाखला.

- ४) **अनाथ बालक** - अनाथ बालकांच्याबाबत अनाथालयाची कागदपत्रे ग्राह्य धरण्यात यावीत. जर बालक अनाथलयात राहत नसेल तर जे पालक सांभाळ करतात त्यांचे हमीपत्र आवश्यक राहिल.
- ५) **दिव्यांग बालके** - दिव्यांग विद्यार्थ्यांसाठी अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र ४० टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त प्रमाणाचे असावे.

२. ऑनलाईन माहिती भरताना झालेल्या चुका (जसे बालकाचे नावातील/ आडनावातील किरकोळ चुका) गृहित धरून शाळांना प्रवेश नाकारता येणार नाही. पालकांनी कोणतेही कागदपत्र अपलोड करू नये. मात्र उत्पन्नाचा दाखल्या वरील बारकोड खाली नमूद क्रमांक ऑनलाईन अर्जांमध्ये नमूद करणे आवश्यक आहे. प्रवेशा करिता सादर केलेली कागदपत्रे यांची तपासणी शाळांनी करावी व त्याची नोंद शाळेच्या अभिलेखात घ्यावी व तदनंतर संबंधित शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांना अवगत करावे.

३. उत्पन्नाचा दाखला प्रवेश प्रक्रिया सुरु होणाऱ्या एक वर्षापूर्वीच्या आर्थिक वर्षातील असावा, उदा. सन २०१८-१९ मध्ये प्रवेश घेताना पालकांचे सन २०१६-१७ या वर्षातील उत्पन्नाचा दाखला प्रवेशाकरिता ग्राह्य समजण्यात यावा. उत्पन्नाचे दाखले हे संबंधित प्राधिकरण (तहसिलदार कार्यालय) यांनी प्रमाणित केलेले असावेत. हे दाखले तपासण्याचे अधिकार शाळांना असणार नाहीत. आर्थिक दुर्बल घटकातील प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या उत्पन्नाच्या दाखल्याची पडताळणी महाऑनलाईन च्या Portal व्दारे ऑनलाईन पद्धतीने करण्यात येईल. पालकांनी बनावट/बोगस उत्पन्नाच्या दाखल्यांचा वापर २५ टक्के प्रवेशा करिता करू नये. बनावट/बोगस उत्पन्नाच्या दाखल्यांचा वापर केल्याचे निदर्शनास आल्यास, झालेले प्रवेश रद्द करण्यात येतील व संबंधित पालकांवर कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

४. पालकांनी ऑनलाईन अर्ज करतांना अचूक व खरी माहिती भरावी. (उदा. घरचा पत्ता, जन्म दिनांक, उत्पन्नाचा दाखला, जात प्रमाणपत्र इ.)

५. Allotment झालेल्या विद्यार्थ्यांना शाळांनी विहित मुदतीत प्रवेश देणे बंधनकारक आहे. विहित मुदतीनंतर शाळेच्या/पालकांच्या कोणत्याही तक्रारीची दखल घेण्यात येणार नाही.

६. एखाद्या शिक्षण संस्थेच्या एकाच आवारात अथवा RTE नियमानुसार परिसरात असल्यास इयत्ता १ ली ते ४ थी पर्यंत मान्यता असलेली एक शाळा असेल व तेथेच इयत्ता ५ वी ते १० वी पर्यंत मान्यता असलेली दुसरी शाळा असल्यास Elementary Cycle नुसार इयत्ता १ ली ला २५ टक्के प्रवेश प्रक्रिये अंतर्गत दिलेले प्रवेश पुढे त्याच संस्थेच्या त्याच परिसरातील (एकाच आवारातील) इयत्ता ५ ते १० वी पर्यंत असलेल्या शाळेत इयत्ता ५ वी ते ८ वी करिता नियमित राहतील. त्याकरिता त्या शाळेत इयत्ता ५ वी करिता वेगळ्याने प्रवेश प्रक्रिया राबविण्याची आवश्यकता नाही. मात्र इयत्ता ५ वी

तील उर्वरित सर्वसाधारण प्रवेश प्रक्रिया करताना २५ टक्केच्या प्रमाणात जागा रिक्त ठेवणे शाळेस बंधनकारक राहिल.

७. २५ टक्के प्रवेश प्रक्रियेची यशस्वी अंमलबजावणी होण्याकरिता (प्रवेश स्तर Elementary Cycle ते इयत्ता ८ वी पर्यन्त) पात्र असलेल्या शाळांनी प्रत्येक वर्गामध्ये २५ टक्के प्रवेश हे या प्रक्रियेतील लाभार्थी विद्यार्थ्यांसाठीच राहतील याची दक्षता शाळा प्रशासनाने घेणे आवश्यक राहिल. या प्रवेश प्रक्रियेतून येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची गळती होणार नाही तसेच ही मुले शिक्षणापासून वंचित होणार नाहीत याचे सामाजिक दायित्व शाळा प्रशासनाचे राहिल. २५ टक्के प्रवेशित होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना कोणत्याही प्रकारे वेगळी/सापत्न वागणूक दिली जाणार नाही अथवा त्यांच्या बदल भेदभाव केला जाणार नाही याची दक्षता शाळा प्रशासनाने घेणे अनिवार्य आहे.

८. ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेत प्रवेशित विद्यार्थी संख्या विचारात घेवून त्या शाळेस शासनाने निश्चित केलेल्या दरानुसार करावयाच्या रक्कमेच्या प्रतिपूर्तीची गणनादेखील सिस्टिम मध्ये करण्यात यावे. जेणे करून शाळांना प्रतिपूर्तीसाठी पुन्हा वेगळ्याने तपशीलवार प्रस्ताव शिक्षणाधिकारी कार्यालयास सादर करण्याची आवश्यकता असू नये. शासनाने शासन निर्णयानुसार निर्धारित केलेल्या दरानुसार अथवा शाळेने निश्चित केलेले दर यापैकी जे कमी असेल त्या दराने शाळांना शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहिल. फीची प्रतिपूर्ती शाळांना केल्यानंतर पालकांना SMS द्वारे कळविण्यात यावे.

९. सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षापर्यंत १ली ते ८ वी पर्यंत २५% प्रवेशांतर्गत भरलेल्या प्रवेशित जागांची माहिती शाळांनी Portal वर भरावी व ती प्रत्येक वर्षी Update करावी. मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्णयानुसार वंचित व दुर्बल घटकातील बालके उपलब्ध न झाल्यास त्याप्रमाणात २५ टक्के प्रवेशातील जागा रिक्त ठेवणे बंधनकारक आहे. तसेच, या जागा सर्वसाधारण गटातील विद्यार्थ्यांसाठी प्रत्यावर्तीत / वर्ग करता येणार नाहीत.

ई) ऑनलाईन २५ टक्के प्रवेशप्रक्रिया राबविताना सन २०१८-१९ पासून संगणकीय प्रणाली व्यवस्था विचारात घेता पालकांसाठी पुढील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

- I. पालकांनी आरटीई २५ टक्के अंतर्गत ऑनलाईन प्रवेश अर्ज भरत असताना जास्तीत-जास्त कोणत्याही १० शाळा निवडाव्यात.
- II. सन २०१८-१९ या वर्षी इ. १ ली मध्ये प्रवेश घेणाऱ्या बालकाचे दि. ३० सप्टेंबर, २०१८ रोजी किमान वय ५.८ वर्ष इतके असेल त्यामुळे सॉफ्टवेअर मध्ये ५.८ वर्ष वयाच्या आधीची बालके इ. १ ली मध्ये नोंदविली जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

- III. पालकांनी ऑनलाईन अर्ज करतांना अचुक व खरी माहिती भरावी. (उदा. घरचा पत्ता, जन्म दिनांक, उत्पन्नाचा दाखला, जातप्रमाणपत्र इ.)
- IV. Allotment झालेल्या विद्यार्थ्यांनी विहित मुदतीत प्रवेश घेणे बंधनकारक आहे. विहित मुदतीनंतर शाळेच्या/पालकांच्या कोणत्याही तक्रारींची दखल घेण्यात येणार नाही.
- V. पालकांनी कोणतेही कागदपत्र अपलोड करू नये. मात्र उत्पन्नाचा दाखल्या वरील बारकोड खाली नमूद क्रमांक ऑनलाईन अर्जामध्ये नमूद करणे आवश्यक आहे. तसेच त्याचे validation - ऑनलाईन व्यवस्थेद्वारे होईल.
- VI. शाळेमध्ये प्रवेश घेत असतांना सर्व आवश्यक कागदपत्रांच्या मुळ प्रती व त्याच्या २ साक्षांकित प्रती सोबत ठेवाव्यात.
- VII. पालकांनी बनावट/बोगस कागदपत्रांचा/दाखल्यांचा वापर २५ टक्के प्रवेशा करिता करू नये. बनावट/बोगस कागदपत्रांचा/दाखल्यांचा वापर केल्याचे निदर्शनास आल्यास, झालेले प्रवेश रद्द करण्यात येतील व संबंधित पालकांवर कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल

उ) ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेबाबत एनआयसी करिता सूचना :

१. प्रवेश प्रक्रियेकरिता Mobile App विकसित करावे.
२. सन २०१८-१९ या वर्षी इ. १ ली मध्ये प्रवेश घेणाऱ्या बालकांचे किमान वय ५.८ वर्ष इतके असेल त्यामुळे Software मध्ये दि. ३० सप्टेंबर, २०१८ रोजी ५.८ वर्ष वयाच्या आधीची बालके इयत्ता १ ली मध्ये नोंदविली जाणार नाहीत याची दक्षता घ्यावी. तसेच याप्रमाणे पालकांना अर्ज करतांना Popup message System वर दाखविण्याची व्यवस्था करावी.
३. पालकांना त्यांचे रहिवासाचे स्थान गुगल मॅप मध्ये दर्शवितांना GPS मध्ये बलून Land mark च्या १ ते ३ किमी. च्या मर्यादेतच दाखविण्याची मुभा देण्याची व्यवस्था करावी
४. उत्पन्नाचा दाखला maha.online महाऑनलाईनशी लिंक करण्याची व्यवस्था करावी.
५. पालकांना अर्ज भरताना संगणकीय प्रणालीमध्ये खालील बाबी उपलब्ध करून द्याव्यात.

- ५.१) पालकांना पाल्याच्या Online प्रवेश अर्जावर जन्म दिनांक आणि नाव पुन्हा बदलता येणार नाही अशी व्यवस्था करावी.
- ५.२) आर.टी.ई. २५ टक्के अंतर्गत Online प्रवेश अर्ज भरत असताना पालकांना पाल्याच्या प्रवेशाकरिता जास्तीत-जास्त कोणत्याही १० शाळांचे पर्याय देता येतील. यामध्ये पाल्याच्या निवास स्थानापासून १ किमी, ३ किमी अथवा अधिक अंतरावरील सर्व शाळांचा समावेश राहील. पालकांना अर्ज करताना त्यांच्या निवास स्थानापासून प्रथमतः १ किमी अंतराच्या आतील शाळा, ३ किमी अंतराच्या आतील शाळा व ३ किमी अंतरापेक्षा अधिक अंतरावर असणाऱ्या शाळा दर्शविण्याची व्यवस्था असावी.
- ५.३) संगणकीय प्रणालीद्वारे लॉटरी काढताना एका शाळेतील लॉटरीसाठी खालीलप्रमाणे लॉटरी लॉजिक असावे.

१. **प्रथम फेरी - १ किमी व त्यापेक्षा कमी अंतरातील शाळांसाठी -**

२५ टक्के अंतर्गत एका शाळेत उपलब्ध असलेल्या प्रवेशाच्या रिक्त जागांपेक्षा पालकांकडून अधिक प्रवेश अर्ज प्राप्त झाल्यास प्रवेशाच्या प्रथम फेरीतच त्या शाळेची लॉटरी प्रक्रिया पूर्ण होईल. मात्र शाळेत उपलब्ध असलेल्या प्रवेशाच्या रिक्त जागांपेक्षा पालकांकडून कमी प्रवेश अर्ज प्रथम फेरीत प्राप्त झाल्यास अशा शाळांकरिता द्वितीय अथवा तृतीय फेरीचे आयोजन करण्यात यावे व त्याच्या लॉटरी लॉजिककरिता खालीलप्रमाणे अंतर विचारात घ्यावे.

२. **द्वितीय फेरी - ३ किमी व आतील अंतर.**

३. **तृतीय फेरी - ३ किमी पेक्षा अधिक अंतर.**

- ५.४) लॉटरीमध्ये निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांना प्रवेशाकरिता एकाच शाळेचे Allotment (वाटप) होईल.
- ५.५) जी शाळा विद्यार्थ्याला Allot होईल त्या शाळेमध्ये विद्यार्थ्याला प्रवेश घेणे अनिवार्य राहील. जे विद्यार्थी प्रवेश घेणार नाहीत त्यांना या प्रक्रियेमध्ये पुन्हा सहभागी होता येणार नाही.
- ५.६) विद्यार्थ्याला लॉटरी लागल्यानंतर अलॉटमेंट लेटरवर शाळेचा पूर्ण पत्ता दिसण्याची व्यवस्था असावी.
- ५.७) विद्यार्थ्याला प्रवेश Allot केल्यावर तसा SMS शाळांना व पालकांना पाठविण्याची व्यवस्था असावी. तसेच ही यादी Portal वर उपलब्ध असावी.

- ५.८) शाळा Allot झालेल्या विद्यार्थ्यांचे पालक Allotment letter सह व आवश्यक कागदपत्रांसह प्रवेश घेण्यासाठी संबंधित शाळेला भेट देवून संबंधित शाळेचे मुख्याध्यापक / प्राचार्य यांच्याशी संपर्क करतील.
- ५.९) शाळा खालील कारणांमुळे प्रवेश नाकारू शकेल याची स्पष्ट कल्पना पालकांना देण्यात यावी व याबाबतची माहिती Portal वर उपलब्ध असावी.
१. अवैध निवासाचा पत्ता
 २. अवैध जन्मतारखेचा दाखला
 ३. अवैध जातीचे प्रमाणपत्र
 ४. अवैध उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र
 ५. अवैध फोटो आयडी
 ६. अवैध दिव्यांग प्रमाणपत्र
- ५.१०) शाळेने विद्यार्थ्याला प्रवेशित केल्यास अथवा प्रवेश नाकारल्यास (Admitted /Rejected / Parents do not Approach) त्या बदलची प्रिंट पावती पालकांना देण्यात यावी. तसेच System मधून शासनाला सुध्दा ते दिसण्याची व्यवस्था असावी.
- ५.११) शाळेनी प्रवेश नाकारल्यास (Rejected / Parents do not Approach) या संदर्भात पालकांना Online Grievance करता येईल. तसेच ज्या शाळांनी प्रवेश नाकारलेला आहे, अशा तक्रारींवर निर्णय घेण्याचे अंतिम अधिकार संबंधित पंचायत समिती स्तरावर गटशिक्षणाधिकारी व मनपा / नपा स्तरावरील क्षेत्रीय अधिकारी यांना रहातील.
- ५.१२) प्रत्येक लॉटरी फेरी नंतर शाळांमध्ये २५ टक्के अंतर्गत उपलब्ध असणाऱ्या रिक्त जागांची माहिती पोर्टलवर उपलब्ध करून द्यावी.
६. वेबसाईट वर Power Point Presentation व Videos दर्शविण्यात यावेत. (व्हेरिफिकेशन करणे / पालकांनी अर्ज भरणे / शाळांनी नोंदणी करणे इ.)
७. **शाळा लॉगीन मध्ये खालील व्यवस्था करण्यात यावी.**
- ७.१) फी प्रतिपूर्ती मध्ये प्रत्येक शाळेला आतापर्यंत मूलनिहाय किती फी प्रतिपूर्ती मिळाली याबाबत शाळालॉगीन मध्ये नोंद दिसणे.
 - ७.२) त्याचप्रमाणे मुलांची फी प्रतिपूर्ती झाल्यावर मुलांच्या पालकांना SMS जाणे.
 - ७.३) शाळेच्या लॉगीनमध्ये फक्त ADMIT, REJECT व PARENTS DO NOT APPROACH हे पर्याय (Tab) ठेवण्यात यावे.

- ७.४) दिनांक १५ मार्च, २०१३ रोजीच्या अधिसूचनेसोबतची परिशिष्टे १ ते ६ शाळांना त्यांच्या लॉगीन मध्ये Online दिसणे.
- ७.५) २५ टक्के प्रवेशाकरिता शाळा नोंदणी करताना शाळा आकारत असलेल्या शुल्काबद्दलची माहिती नोंदविण्याची व्यवस्था असावी.
- ७.६) शाळेने प्रवेशाची ऑनलाईन नोंद केल्यानंतर प्रवेश निश्चित झाल्याची पावती आणि प्रवेश रद्द केल्यास त्याची कारणासहीत पावती देण्यासाठी ऑनलाईन सुविधा उपलब्ध करावी.

उ). RTE 25 % Online प्रक्रियेत लॉटरीद्वारे प्रवेशित बालकाच्या फी प्रतिपूर्तीची गणना करताना बालकांच्या आधारकार्डावरील आवश्यक तपशील संबंधित शाळांनी RTE Portal आणि सरल प्रणालीत नोंदविणे आवश्यक राहिल. शाळेत प्रवेशित होत असताना संबंधित विद्यार्थ्यांचे आधारकार्ड नसेल तर ते काढून घेण्याची जबाबदारी संबंधित पालकाची व शाळेची राहिल.

ऊ) दंडात्मक कारवाई -

- १) RTE २५ % Online प्रवेशपात्र शाळा असेल आणि त्या शाळेने RTE Portal वर रजिस्ट्रेशन न केल्यास
- २) RTE २५ % Online अंतर्गत विद्यार्थ्यांना अलॉट झालेल्या शाळेत प्रवेशाकरिता गेल्यावर शाळेने त्यांना जाणुनबुजून कोणतेही कारण नसतांना प्रवेश नाकारल्यास
- ३) शाळा प्रवेश देत नाही अशी पालकांनी तक्रार नोंदविल्यास आणि अशी तक्रार योग्य आहे असे सक्षम अधिकाऱ्यांस आढळून आल्यास

RTE २५% Online प्रवेश प्रक्रिये अंतर्गत वरील बाबींमध्ये शाळा दोषी आढळल्यास संबंधित शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) कायद्यातील तरतुदीनुसार शाळा मान्यता काढण्याची कारवाई करील.

ए) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०११६१५२३२०३३२१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संतोष गायकवाड)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
- २) मा.अध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई यांचे खाजगी सचिव

- ३) मा.सभापती, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, यांचे अपर मुख्य सचिव
- ५) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई यांचे खाजगी सचिव
- ६) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ७) सर्व मा. विधानसभा सदस्य / विधानपरिषद सदस्य, विधानभवन, मुंबई
- ८) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ९) मा.प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग
- १०) मा.आयुक्त, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ११) राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई
- १२) मा. मंत्री यांचे विशेष कार्य अधिकारी
- १३) शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे १.
- १४) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे १.
- १५) संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे
- १६) संचालक, अल्पसंख्यांक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १७) संचालक, बालभारती, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.
- १८) अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद, पुणे
- १९) अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे.
- २०) विभागीय अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ सर्व
- २१) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, सर्व
- २२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा, सर्व
- २३) शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक/निरंतर शिक्षण)/प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका/नगरपालिका/कटक मंडळे सर्व
- २४) गटशिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती, सर्व
- २५) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई (सर्व कार्यासने)
- २६) निवडनस्ती (कार्यासन- एसडी-१).

परिशिष्ट - अ
RTE २५% ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया सन २०१८-१९

वेळापत्रक				
अ. क्र.	बाब	कालावधी		दिवस
१	सन २०१८-१९ करिता आर.टी.ई. २५ % Online प्रवेश प्रक्रिया पूर्वतयारी कार्यशाळा घेणे. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांचे स्तरावर	१५/०१/२०१८		१
२	आर.टी.ई प्रवेश पात्र शाळांची नोंदणी	१०/०१/२०१८	२०/०१/२०१८	१०
३	नोंदणी केलेल्या शाळांचे व्हेरिफिकेशन (BEO / EO स्तरावर ऑनलाईन)	२२/०१/२०१८	२३/०१/२०१८	२ का. दि.
४	पालकांनी ऑनलाईन प्रवेश अर्ज भरणे	२४/०१/२०१८	१२/०२/२०१८	१९
५	पहिली सोडत (Lottery) काढणे	१४/०२/२०१८	१५/०२/२०१८	२ का. दि.
६	लॉटरीद्वारा प्रवेश मिळालेल्या पालकांनी विहित मुदतीत शाळेत जाऊन प्रवेश निश्चिती करणे	१६/०२/२०१८	०१/०३/२०१८	१० का.दि.
७	ज्या पालकांना प्रथम लॉटरी वेळी अर्ज करता आला नाही, त्यांच्याकरिता अर्ज करण्याचा कालावधी	१६/०२/२०१८	०३/०३/२०१८	१२
८	पहिल्या लॉटरी नंतर प्रवेशाची मुदत संपल्यावर कार्यशाळा घेऊन प्रवेश पात्र शाळांमधील रिक्त पदांची संख्या निश्चित करणे (BEO स्तरावर)	०३/०३/२०१८	०६/०३/२०१८	३ का.दि.
९	दुसरी सोडत (Lottery)	०७/०३/२०१८	०८/०३/२०१८	२ का.दि.
१०	लॉटरीद्वारा प्रवेश मिळालेल्या पालकांनी विहित मुदतीत शाळेत जाऊन प्रवेश निश्चित करणे	०९/०३/२०१८	२१/०३/२०१८	१० का.दि.

११	ज्या पालकांना उपरोक्त लॉटरीच्यावेळी अर्ज करता आला नाही, त्यांच्याकरिता अर्ज करण्याचा कालावधी	०९/०३/२०१८	२२/०३/२०१८	११
१२	दुसऱ्या लॉटरी नंतर प्रवेशाची मुदत संपल्यावर कार्यशाळा घेऊनप्रवेश पात्र शाळांमधील रिक्त पदांची संख्या ऑनलाईन दर्शविणे	२२/०३/२०१८	२३/०३/२०१८	२ का.दि.
१३	तिसरी सोडत (Lottery) काढणे	२६/०३/२०१८	२७/०३/२०१८	२ का.दि.
१४	तिसऱ्या लॉटरीनंतर प्रवेश मिळालेल्या पालकांनी विहित मुदतीत शाळेत जाऊन प्रवेश निश्चिती करणे	२८/०३/२०१८	०७/०४/२०१८	११
१५	तिसऱ्या लॉटरीनंतर प्रवेशाची मुदत संपल्यावर कार्यशाळा घेऊनप्रवेश पात्र शाळांमधील रिक्त पदांची संख्या ऑनलाईन दर्शविणे	०९/०४/२०१८	१०/०४/२०१८	२ का.दि.
आवश्यकता असल्यास यापुढे लॉटरीचे आयोजन तिसरी लॉटरी पध्दतीने करावे.				

टिप - १) का.दि. म्हणजे कार्यालयीन दिवस

- २) ज्या पालकांना विहित कालावधीत अर्ज करता आला नाही त्यांना पहिली लॉटरी संपल्यानंतर व दुसऱ्या लॉटरीच्या आधी व दुसरी लॉटरी संपल्यानंतर व तिसऱ्या लॉटरीच्या आधी दिलेल्या मुदतीत अर्ज करता येऊ शकेल.
- ३) गट शिक्षण अधिकारी यांनी रिक्त जागांची माहिती देतांना पालकांच्या तक्रारीचे निवारण अंतिम करावे.